

„PISUHÄND“: 1980. aastal lavastaja Ago-Endrik Kerge käe all valminud teelavastus „Pisuhänd“. Liina - Salme Reek, Tiit Piibeleht - Urmas Kibuspuu (vasakul), Laura - Elle Kull (keskel), Ludvig Sander - Jüri Krjukov (paremal).

Heidi Maasikmets/ERR

„JA ONGI KÕIK!“
Nende sõnad lõpeb teelavastus „Kuulsuse narrid“ (1982), kus lavastaja Ago-Endrik Kerge (paremal) mängis ise ka loo autorit, Eduard Bornhöhed. Salomon Vesipruuli rollis oli Jüri Krjukov (vasakul), Jaan Tatikat mängis Urmas Kibuspuu (taga). Ja ongi kõik kolm lavakooli kursusekaaslast teispool-suses.

Viive Ernesaks elas Kergega üle õnneliku õnnetuse

Viive Ernesaks (pildil), kes on Ago-Endrik Kergega poolsada aastat teatrites koostööd teinud, lubab kasutada oma meenutusi Kergest, mida ta on kirja pannud oma elulooraamatusse „Viiv“. Just Ago-Endrik Kerge oli see, kes ärgitas teda raamatu jaoks ühest ja teisest kõnelema ja esitas n-õ kaadritaguseid küsimusi. Koos on nad läbi elanud ka ühe õnneliku lõpuga õnnetuse.

Viive Ernesaks kohtus Ago-Endrik Kergega esimest korda koreograafiakoolis kontsertmeistrina. Parajasti oli koolis eelviimast aastat lõpetamas 6. lend, kus õppisid ka Sulev Nõmmik, Väino Aren ja Endrik Kerge. Kerge oli tookord Ernesaksa sõnul kursuse üks suurematest pujanidest. Pärast viis töö neid kokku nii Estonias kui ka hiljem lavakunstkoolis, kuhu Kerge läks lavastajaks õppima.

„Siis ma mõtlesin küll, et ta on täitsa hulks läinud,“ kirjutab Ernesaks oma raamatus „Viiv“.

Ernesaksa koostöö Kergega kujunes poolesaja aasta pikkuseks. Ta kujundas hiljem muusikaliselt nii mõnegi Kerge lavastatud teatritüki ja teelavastuse. Teatritükkide hulgas on näiteks „Noore daami külaskäik“, „Peeter Paan“ ja „Inimese elu“. Viimane oli Ernesaksa arvates üks ilusamaid lavastusi, mida Kerge on teinud. Ühistest teelavastustest on tuntumad „Kuulsuse narrid“, „Pisuhänd“ ja „Tabamata ime“. Kui Kerge lavastas Estonias operetti „Savoy ball“, kutsus ta just Ernesaksa sinna kontsertmeistriks.

„Olen läbi aegade Endrikuga koos töötanud,“ tõdes Ernesaks.

Kord, kui ta tegi Kergega Vanemuises lavastust „Barbarid“ ja nad pidid filmistuudio autoga Tallinnast Tartusse hommikusse proovi jõudma, juhtus neil tee peal õnnelik õnnetus. Tartusse hakati sõitma kell neli hommikul. Tee peal olid suured hanged. Kerge istus ees juhi kõrval ja Ernesaks istus tagaistmel. Tee peal selgus, et autojuht ei ole just eriti kogunud juht ja on lisaks veel puruväsinud.

„Endrik kogu aeg jälgis teda, aga oli just hetk, kus ta vist minuga rääkis, ning siis – enne Laeva silda – käis üks igavene kärakas ja me olime üle lumevallide põllu peal! Käisime üle katuse! Umbes sada meetrit eemal oli Emajõe sild. Meil läks ikka väga hästi! Endrik küsis:

„Viive, kuidas on?“ Ronisime vaevu autost välja ja läksime tee peale tagasi. Tuli mingi auto ja viis meid Tartusse Pargi hotelli. Oli hommik ja juba praeti mune. Me ei saanud sõnagi suust. Endrik oli nii tragi, et läks puhvetipidaja juurde ja ütles: „Palun kaks korda viiskümmend grammi konjakit.“ Istusime sinna siis maha ja meile toodi veel kohvi ja kaks omletti ka, aga vaevalt me üldse sõime. Endrik helistas Mart Raigile, Vanemuise direktorile, kes organiseeris arsti. Meid koputati läbi, et ega me päris oh-oh-hood ei ole selle piireti tagajärjel. Mine tea – äkki oleme siiaamaani?“ meenutab Ernesaks oma raamatus. **KATRIN HELEND-AAVIKU**

KUULUS KURSUS: Lavakunstkateedri 7. lend. Pildil seisavad (alustades vasakult): Sulev Luik, Toomas Ots, Kadri Tamberg, Urmas Kibuspuu, Külliki Saldre, Tiit Berg, Ago-Endrik Kerge, Lembit Peterson, Peeter Volkonski, Jüri Krjukov, Merle Karusoo, Aare Laanemets. Ees poseerivad: Priit Pedajas, Reet Neimar (õppejõud), Anne Paluver, Kalju Orro, Eero Spriit.

Eesti teatri- ja muusikamuuseum

AGO-ENDRIK KERGE OLI LAHTISE KUNSTNIKUKÄEGA DŽENTELMEN: joonistas ja tikkis kihvtilt!

„Me kohtusime Endrikuga viimati Liina Pihlaku ärasaatmisel ja panime tähele, et siin me nüüd oleme – kaks kursuse kepimeest. Tema oli kepiga ja mina olin kepiga. Seitsmenda lennu kepimehed – kõige vanem ja kõige noorem,“ ragistab Peeter Volkonski (pildil) telefoni mälu pildi, kuidas ta viimast korda Ago-Endrik Kergega treivas.

„Liina Pihlak oli ju Endriku nii-öelda ihukunstnik! Alates teleasjadest ja lõpetades igasuguste Vanemuise lavastustega – kõik olid enamasti Liina tööd,“ täpsustab Volkonski. Liina Pihlak suri 21. juuli 2019.

Ago-Endrik Kerge ja Peeter Volkonski olid lavakunstkateedri kursavennad, kelle vanusevahet sai mõõta põlvkondades: Volkonski oli septembris 1972, kui õppetöö pihta hakkas, kasinalt 17, Kerge aga 33.

„Meie olime tema kõrval algajad pusijad.“

Külliki Saldre (pildil) oli sügisel 1972, kui lavaka kuulsusriikas 7. lend Voldemar Panso käe all teatrikunstiõpinguid alustas, küll juba 19, aga ometi vaatas ta kursuse vanematele kaasõpilastele Kergemale ja 28aastasele Merle Karusoole kui kändudele, kellele oleks viisakas „teie“ öelda.

„Mul oli sellega ikka raskusi, et me oleme kõik nagu võrdsed õpilased ja sina peal,“ mäletab Saldre. Iseäranis suur aukartus oli muidugi Kerge ees, kes oli töötnud balletisolistina nii Estonias kui ka Leningradi Music Hallis ning teeninud välja Eesti NSV teenelise kunstniku aunimetuse. „Meie olime tema kõrval algajad pusijad,“ muigab Saldre.

See, et balletipensionär Kerge on koolis samasugune õpilane nagu teisedki, sai kõigile selgeks lavakõnetunnis. „Esimene naljakas mälu pilt Kergest

ongi see, kuidas teeneline, tunnustatud ja hooneritud balletiartist oli sunnitud meie, noorte tatikate ees harjutama R-häälikut. Seisis klaveri kõrval ja kordas: „Trrr-trrr-trrr!“ T ja R on lähestikku, neid tuleb koos hääldada, siis saad õige R-i kätte,“ õpetab Saldre.

Hmm, kui nüüd Kerge hääli kõrvu kumisema lasta, siis... sutsu lohakalt harjutas vist? Kerge R oli ju kuulus.

„Igal juhul läks R tal palju paremaks, kui algselt oli,“ kinnitab kursaõde Saldre.

„Endrik oli aus, kena, tore džentelmen.“

Kerge oli seda tüüpi lavastaja, kel oli oma stamptrupp – näitlejad, keda ta igal võimalusel kasutas.

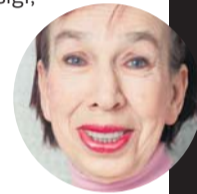
„Jüri Krjukov, Urmas Kibuspuu, Elle Kull, Endrik, mina – me olime rohkem koos kui igaüks isiklikus elus oma meeste või naistega ning see tekitas aeg-ajalt teatavaid imelikke vaatamisigi, et mis seltskond see niisugune on,“ räägib kursaõde **Anne Paluver** (pildil), kelle mäletamist mööda astus Kerge teatrikooli plaaniga õppida balletilavastajaks. „Pärast tuli välja, et sai hoopis sõnalavastajaks.“

Kerge näitlejatekampa kasvas nii kokku, et proovides pikki jututubasid ei peetud.

„Meil ei olnud vaja suud lahti teha, juba pilgust saime üksteisest aru: „Aah, aa-aa, aah, seda tahad, jah, no selge, teeme ära!“ Oli proov, improvisatsioon, tekst pähe – ja anname minnal Endrik oli küll hästi nõudlik, aga mulle see meeldis, ma olen ise samasugune,“ kirjeldab Paluver.

Ja teatab siis: „Endrik oli aus, kena, tore džentelmen. Džentelmen igas mõttes – meesterahvas, kes ei mulise lihtsalt niisama, ei räägi asjadest, millest ei räägita.“

Endrik, muide, joonistas väga hästi, tegi kooliajal karikatuure, ning peale selle ta ka tikkis kihvtilt, et te teaks. Tal oli ikka väga hea ja lahtine kunstnikukäsi.“ **RAINER KERGE**

„Iga proov Ago-Endrikuga oli seiklus.“

„Saatsin Ago-Endrikule sünnipäevaks sõnumi, millele ta enam kahjuks ei vastanud. Tean, et ta oli haiglas ja väga loodan, et teda koroonaga ei murdunud. Sest seda ei soovi küll kellelegi. Kus sa oled torude otsas ja täiesti üks. See on draama,“ ütleb **Tiiu Randviir** (pildil), Ago-Endrik Kerge pikaajaline lavapartner Estonia päevilt.

„Mida öelda inimese kohta, kellest on nii palju mälestusi. Me tantsisime koos palju aastaid ja see oli peaaegu et ideaalne aeg. Me sobisime kokku,

meil oli ühtne muusikatunnetus ja kehade harmoonia. Partnerluses ei esine seda just tihti. Iga proov Ago-Endrikuga oli seiklus. Seda keskmiist ja rutiini ei olnud, aga samas oli ühine arusaam kunstist, mida te-gime.

Kui nüüd Ago-Endrikule midagi järele hüüda, siis ma tean, et ta on nüüd vaevadest vaba. Minu kaastunne omastele,“ ütleb Tiiu Randviir, kelle viimaseks kohtumiseks Ago-Endrik Kergema jäi Väino Areni 85. aasta juubel 2018. aastal. **JAANUS KULLI**

VILJA PALM: „Ago-Endriku huumorimeel ja hea tuju aitasid igas olukorras.“

„Eesti kultuur on kaotanud täieliku multitalendi ja ebatavaliselt mitmekülgse inimese,“ tõdeb telerežissöör **Vilja Palm** (pildil), kelle koostöö Ago-Endrik Kergema on jätnud meie telefilmiajalukku mitu taset.

„Ma ei tea mitte kedagi teist, kes oleks olnud aastaid esitantsija-prints Estonias, varieteeartist, näitleja, lavastaja, filmi- ja telerežissöör, teatri- ja saatejuht, luleletaja ja laulusõnade autor. Ja pagan, ta on laulnud ka veel, oma telemängufilmis „Püha Susanna ehk Meistrite kool!“ Rääkimata sellest, et koos Ülle Ullaga laulis ta va-

riettes ühte prantsuskeelset šansooni.

Võib-olla selle mitmepalgelisuse juures jäi veel midagi ütlemata, sest kõigele lisaks oli ta ka meeleult hea isa oma lastele. Ago-Endrik oli inimene, kelle huumorimeel, hea tuju ja toetav sõna aitasid igas olukorras, ka raskel hetkel.

Samas võis ta olla väga otsekohene. Ja kui sa olid tema usalduse kuidagi saavutanud ja saanud, siis see aastatega ei kadunud ja võisid Ago-Endrikule alati loota. Ta oli hea kamraad ja seltskonnahing ja samas võis olla väga südamlilik sõber.“ **JAANUS KULLI**